

Јован Стерија Поповић

ИЗАБРАНЕ КОМЕДИЈЕ

PORTALIBRIS

Јован Стерија Поповић
ИЗАБРАНЕ КОМЕДИЈЕ

Copyright © PortaLibris, 2017.

Сва права задржана укључујући право на репродукцију
у било ком облику у целости или делимично.

САДРЖАЈ

Лажа и паралажа	1
Тврдица	53
Покондирена тиква	107
Родољупци	179
Речник мање познатих речи	249

ЛАЖА И ПАРАЛАЖА

(ВЕСЕЛО ПОЗОРИЈЕ)

ДЕЈСТВУЈУЋА ЛИЦА:

МАРКО ВУЈИЋ, богати трговац

ЈЕЛИЦА, његова кћи

БАТИЋ

АЛЕКСА

МИТА

МАРИЈА

ДЕЈСТВО I

ПОЗОРЈЕ 1.

(Улица.)

АЛЕКСА, *мало зашим* МИТА

АЛЕКСА (*гржи једно ѿисмо у руци*): Добро, добро! Нека иде, како јој је воља, напред или натрашке, није ми стало. Ја сам једанпут чуо да девојка није човек, и то ми је доста. Знам да је ово произишло од каквог филозофа, јер су они и са женама имали парнице. Али шта се ја за то бринем? Сљедство је овог изреченија да се не морамо баш тако строго држати совести. Моја Марија, ти си се дала у талијанске песме: „Ах љубови паклена, слатка туго срца мога.” Боље да си певала ону стару песму: „Друге моје, не будите луде!” Тако ја мислим. А совет мога пријатеља?... Е, њему је место овде. (*Савије ѿисмо и мешне ѿа у цей.*) Али сад куд ћу? Оће скоро да ме изда занат.

МИТА (*сћуји лајано и удари ѿа ѿо рамену*): Алекса!

АЛЕКСА: Охо, Мита! Какав тебе ветар овамо дотера?

МИТА: Зар ти не знаш да је пријатељство два тјела и једна душа.

АЛЕКСА: Право! И ти ниси сиромашто се голи речи тиче.

МИТА: Кад би ми могле што помоћи! Јер чуј, Алекса, моју невољу: нисам ти од два дана окусио!

АЛЕКСА: Лепо! Бар можеш и ти какву моду завести, и то Најјевтинију моду.

МИТА: Ја нисам моде љубитељ.

АЛЕКСА: Шта? Цео свет трчи за модом: девојке, жене, момци, богати, сиромаси, сами филозофи; и ти један оћеш да будеш осим света! То је срамота!

МИТА: Мани се срамоте гди крче црева.

АЛЕКСА: Па и то може бити по моди. По моди људи кијају, по моди носе штап, држе нож и виљушку; по моди жене намештају уста, особито ако не уму по моди да говоре. Очи, коса, аљине ход, стајање, седење, нокти, све је то по моди, само што нико по моди не умире. Но гле, ја забрбљао, а не питам те како си досад животарио.

МИТА: Како? По нашем обичају: ако се ко жени, ја провадација; ако је даћа, ја држим слово почившем; ако је слава, ја веселим госте. Али ми је све то мало помогло. Ко се оженио, тај ме после псује и проклиње; гди сам био на даћи, ту ме попреко гледе, јер се боје да и њима не логим погачу; те од свега ништа. Највише је било ако сам покоји батак или покоји колач у џеп спустио.

АЛЕКСА: Па и то је добро.

МИТА: Добро као наопако, кад морам другда по три дана да гладујем. Но у тебе видим лепе аљине; ти си морао боље среће бити.

АЛЕКСА: О, ја сам ти сила праметнуо преко главе.

МИТА: Да чујем.

АЛЕКСА: Прво сам ти био адвокат.

МИТА: Кад си ти учио права?

АЛЕКСА: Видиш да си прост. Треба знати шта је криво, па се за правду не брини. Онај је био код судије и тужи се како га је предусрео; ја му кажем да му је *криво* учињено; други показује пресуду, ја кажем да је ствар *криво* пресуђена; онај приповеда како му нису дозволили писмено бранити се, ја примјечавам да му је *криво* учињено. Људи кад чују моје толико „криво помисле

наравно: „овај зна и шта је право”, пак навале да им пишем прошенија.

МИТА: Шта си ту могао знати.

АЛЕКСА: Алат чини занат. Ја сам попримао речи: „надлежно, подобателно, касателно, у сљедству тога, поводом тим”, и многе овакове које страшно звече, а ништа не значе речи, те сам њима пунио артију, као и многи други. Али кад од једнога изварам сто форинти, видим шта ми се пише, пак – испод жита. Затим се дам на докторију.

МИТА: Но, ту знам да си све покојне излечио.

АЛЕКСА: Ништа зато; ја сам и курталисао болести, а то су они желили. Најпре постанем хомеопат; то је лако: у једној оки воде размутим пô драма нишадора. На, сад пиј, притом чувај се сваког јела; пости, пости, докле болесник од глади не отегне папке. Затим ударим у водолечилиште: увијем га у ћебе, докле зној кроз не протече, па онда пуф с њиме у воду; притом мора болесник најмање педесет чаша воде на дан да спусти.

МИТА: Ао, куку! Толико чаша вина могло би и поднети, али воде...

АЛЕКСА: Кад ме и одатле протерају, постанем учитељ *славенске ģрамаџике*.

МИТА: Ето ти га сад опет. Та ти из ње не знаш нигди ништа.

АЛЕКСА: Алат чини занат; слушај само: „нишчетен вразумљај тисјашчегубоју, хоругвоносјашчеју вешчественостију”... разумеш ли ме?

МИТА: Море, море, ти ћеш јошт и списатељ постати!

АЛЕКСА: Кад књиге пишу ђаци, који у школу иду, зашто не би и ја, који сам давно школу оставио?

МИТА: Али славенски треба и мене да научиш.

АЛЕКСА: То је лако; само употребљавај често „понеже”, „дондеже и по неколико баталиона „ахова” и „ихова”

парадирати пусти, пак те неће ни најбољи Славјанин разумети.

МИТА: Да се манемо тога разговора. – Ја мислим, Алекса, да си ти јошт мој пријатељ.

АЛЕКСА: Зар би ти сумњати мого?

МИТА: Пријатељство се у нужди показује. Чуј, Алекса, моју невољу: од јутрос како ми је трбу почео музику правити, па једнако траје; а ти знаш да ја на музику горе мрзим него на чуму. Не би л' ми мого који грошић дати, да купим потајно леба и да га мало умирим?

АЛЕКСА: Богами, не могу, Мито.

МИТА: Ето ти ми пријатеља! А зашто?

АЛЕКСА: Из најпростијег узрока. Немам!

МИТА: Шта? И ти си ми доктор, адвокат и учитељ био? Збогом! Такав пријатељ мени не треба.

АЛЕКСА: О, о, о, немој тако жустро!

МИТА: Музику нећу да трпим, знаш ли?

АЛЕКСА: Па чекај, ваљда се може помоћи. Ево ти који тантуз.

МИТА: Проклети твоји тантузи, и ту си ми изварао фонтану!

АЛЕКСА: Ал' су нам доста и помогли.

МИТА: Видим да морам скапати од глади.

АЛЕКСА: Знаш шта је, Мито, нисам ни ја баш тако сит, а новаца немам; ајде у ону кућу што је мало угледнија од други. Та шат се наранимо нашим лагањем.

МИТА: А како ћемо ући кад смо непознати?

АЛЕКСА: Опет си заборадио: алат чини занат. Ја ћу бити барон Голић; ти си мој бединтер. Какав је газда, онако ћемо се и владати. Ако буде девојка у кући, знаш како треба. Ајде, стави се у позитуру, пак да им јавиш визиту од барона Голића.

МИТА: Али зашто баш *Голић*?

АЛЕКСА: Име не чини ништа, него титула. Одлази!

МИТА: Бре, ја идем у кујну најпре, ако могу што од слушкиње изварати. (Пође.)

АЛЕКСА: Само пази на „абије”.

МИТА: Гди су?

АЛЕКСА: Шта, гди су?

МИТА: Те гурабије.

АЛЕКСА: Еј, простаче, ти ћеш мени сав посао покварити. „Абије,” кажем, „понеже” и друге славенске речи, којима ћемо осведочити мој карактер.

МИТА: Ах, ја би волио сад гурабије него све карактере на свету! (Оглазе.)

ПОЗОРЈЕ 2.

(Соба код Марка.)

МАРКО *седи на столицу, а ЈЕЛИЦА близу њрозора њлеше и књиу чииа.*

ЈЕЛИЦА: Göttlich, ах! Sehr göttlich!

МАРКО: Хм! Што су ти садање девојке – два посла раде!

ЈЕЛИЦА: Ах, татице, шкода, шкода што не знате немецки!

МАРКО: Моја ћерко, зато сам те и послао у Беч да ти научиш, кад ја нисам мого.

ЈЕЛИЦА: Ах, како је лепо, ја вам не могу доста исказати, верујте, не могу: како је била једна принцеса, ах сирота, како је за својим љубезним швермовала!

МАРКО: А шта је то швермовала?

ЈЕЛИЦА: Ах, швермовати је то што у Бечу кажу швермерај. Колико сам пута ја швермовала, не могу вам исказати, љубезни татице.

МАРКО: Али шта је то швермовати?

ЈЕЛИЦА: Та кажем вам, то је швермерај. Тако је Амалија швермовала за Мором, кад сам Шилера читала; о, тај

вам пише! Кад би само њега читали, слатки татице, коса би вам расла: како је Карл Мор Амалију убио – то је било срце! Пак је баш својим дегном убио. Тако и ова сирота принцеса страдала је и швермовала, а није ни знала да је принцеса.

МАРКО: Кажи ти мени зашто читаш те књиге?

ЈЕЛИЦА: О, татице, како не би кад по Бечу прве фрајле и највеће даме читају. Само узмите на ум кад се која разговара, одма ћете приметити чита ли или не; јер она која чита говори хохтајч.

МАРКО: Зато ти српски тако говориш.

ЈЕЛИЦА: О, молим вас, татице, у Бечу се ретко чује српски; све немечки и француски. То су вам језици! Кад говорите, мислите мед им тече из усти. Ја једнако жалим што ме нисте дали да и француски учим.

МАРКО: А с ким би овде говорила?

ЈЕЛИЦА: О, молим вас, татице, имала би ја доста хасне од тога. Какви романа они имаду! Ево и ова је с француског иберсецована, па да се сакрију сви немечки романи пред њом... Пак какве би јошт несрећне принцесе и хелдове нашла, како су се заљубили, како су страдали, како су се убијали, – ах, и шта не би читала, кад би знала француски!

МАРКО: Шта би се помогла тиме?

ЈЕЛИЦА: О, татице, много; јер говорити по моди, унтерхалтовати се с највећом господом, штеловати се и знати шта је бон-тон, то се све из романа учи.

МАРКО: Тако? А има ли у тим твојим руманма како се готови ручак, како треба бити добра газдарица и ред у кући држати?

ЈЕЛИЦА: А, то је сасвим гемајн, то само просте жене раде.

МАРКО: Хм! А госпође?

ЈЕЛИЦА: У Бечу прве даме и отмјене фрајле не знају шта је посао, него спавају до девет сати; у полак десет донесе им штумадла фруштук; затим устану и даду се обући у неглиже. – О, татице, тај неглиже да видите! Тек у полак дванаест обуку се парадно, пак или с књигом седе код пенџера, гледајући како пролазе млади официри на коњма и пешице, или праве до два сата визите.

МАРКО: Зар не ручају?

ЈЕЛИЦА: Ручају, али нобл, у три саата, пак до пет. Потом устану с ручка, аусфарују, у полак осам иду у театар, после тога вечерају, или, ако је бал, иду на бал.

МАРКО: Ако то није лудо, онда не знам шта је.

ЈЕЛИЦА: Ју, татице, немојте тако говорити, јер ће вам се у Бечу смејати сви као највећем простаку. Како би то могло бити лудо што прве даме у Бечу раде? Камо среће да се и ми тако уредимо!

МАРКО: А зар би ти хтела тако живити?

ЈЕЛИЦА: Ја не знам која не би хтела. Ах, татице, по моди живити, нобл живити, то вам је Genuss.

МАРКО: Моја ћерко, ја видим да је теби Беч сасвим обрнуо мозак. Друго су прве госпође у Бечу, а друго си ти; зато баци те беспослице, па гледај те буди добра газдарица, и онога што те је испросио љуби као верна супруга.

ЈЕЛИЦА: Ах, татице, ви јошт не знате шта је љубов. Друго је просто и паорски љубити, а друго је љубити бечки и по књишки. Оно је љубов, љубезни татице, кад се који краљ у какву принцесу заљуби!

МАРКО: Јес чула ти, гиздушо, немој ти мени мозак завртати с тим твојим принцезама. Нисам ни ја никакав принц ни краљ, пак сам, фала богу, лепо с твојом матером живио. Зато баци те лакрдије, па гледај преслицу, ако мислиш да будеш честита и срећна.

ПОЗОРЈЕ 3.

БАТИЋ, *џређашњи*

МАРКО: Баш како ваља! Јес чуо, Батићу, ја сам теби Јелицу обећао, и она је твоја. Али ако желиш да добро живите, не дај јој нипошто да ове врашке књиге чита.

БАТИЋ: Ја ћу гледати да се слажем с њоме.

МАРКО: Свуда, свуда, само не овде. Слушај моју реч. Јер да су ми какве књиге, него како треба љубити. Гледајдер им посла! И зато да морамо очи кварити!

ЈЕЛИЦА: Ах, татице, ви не разумете...

МАРКО: Доста!... Гледај ти ње, јошт би изрекла да ја стар не разумем, него она, јучерашње дете! Синко, ја сам ти дао савета; ако се по њему не узвладаш, сам ћеш бити крив. А ти, гиздушо, чувај твога мужа, и баци те врашке твоје румане, зашто од њи не можеш се најести, а то је најнужније, знаш ли? Јер трбу не зна за шалу, макар да си усред Беча и прва помодарка. Он оће своје, те оће. Је л' тако, Батићу?

БАТИЋ: Ви истину говорите.

МАРКО: Јест, ал' питај њу, да видиш како она мудрује! Него ништа, неће ми се ни она дуго отуда кострешити. Знаш ли зашто сам те звао?

БАТИЋ: Ја не знам.

МАРКО: Да буде весеље сад у недељу. Зашто би толико протезали?

БАТИЋ: Ви сте врло добри.

МАРКО: Шта, ја тебе знам за поштена и вредна момка, то ми је доста. У недељу, дакле!

БАТИЋ: Како је год ваша воља.

МАРКО: Тако, што пре, то боље. Треба ову помодарку забављати послом, док јој нису ти румани сасвим мозак обрнули. Батићу, сад све знаш; ако ти је итно, можеш ићи.

БАТИЋ (*пољуби ја у руку*): Ја ћу се трудити да љубов тако доброг оца задржим. (*Јелици.*) Слуга понизан.

ЈЕЛИЦА: Збогом!

БАТИЋ (*одлази*).

МАРКО: Виш, Јелице, овај није из румана, ал' је зато опет красан дечко.

ЈЕЛИЦА: Ах, татице, кад би се удала у Бечу!

МАРКО: Опет она. А не мислиш ли ти колико треба имати новаца за Беч?

ЈЕЛИЦА: Ах, тамо живити три дана више вреди него овде три године!

МАРКО: Знам, само да има ко да шиље за трошак.

ЈЕЛИЦА: Ја ћу Батићу довече казати, па макар ми шта радили.

МАРКО: А ја теби кажем: гледај твоју кућу и економију, па кад стечеш, и твој муж буде исте памети као што си ти, онда можете ићи куд вам је драго.

ПОЗОРЈЕ 4.

МИТА, *пређашњи*

МИТА: Барон Голић своју препоруку шиље и жели Господину Марку Вујућу, као најотмјенијем у овом месту лицу, своју визиту учинити.

ЈЕЛИЦА: Нама ће особито драго бити.

МАРКО: Барон Голић? Откуда је он?

МИТА: Он је из Волхиније; и сад прави лустрајзе.

МАРКО: Па шта ће он код нас?

МИТА: Он жели свој ауфвартунг учинити.

ЈЕЛИЦА: Нашу препоруку на господина барона, ми ћемо то за чест примити.

МИТА (*поклони се и ошине*).

МАРКО: Бога ти, Јелице, шта је то?

ЈЕЛИЦА: Визита, татице.

МАРКО: Па како човек може непознатом доћи у визиту?

ЈЕЛИЦА: Тако је обичај.

МАРКО: Он барон, а ја прост трговац, то ми се не свиди.

ЈЕЛИЦА: Да има овде графова или барона, он би ишао к њима. А овако тражи опет који је најотменији. Јесте ли чули како је бединтер казао?

МАРКО: Хм! Хм! Ја се радо не мешам с оним пред ким стојим гологлав.

ЈЕЛИЦА: Зато се и праве визите да се људи упознаду и да не стоје гологлави. Ви не знате како је то у Бечу страшно у моди!

МАРКО: девојко, ти ћеш мени с том модом донети какву беду у кућу. Ја се с баронима нисам ни досад мешао, па не желим ни одсад.

ЈЕЛИЦА: Кад смо примили визиту, сад не би било галант да му абсагујемо. (*Куцање на врати.*) Херајн!

ПОЗОРЈЕ 5.

АЛЕКСА, *пређашњи*

АЛЕКСА (*поклони се*): Ја молим за извиненије што сам се тако непознат усудио мојим присуствијем досађивати вам.

ЈЕЛИЦА: Чест од наше стране, господин барон! Ми за чест примамо визиту и од други, а таковог господина за особиту срећу.

МАРКО: Добри људи мени су у свако доба добро дошли.

АЛЕКСА: Слуга нижајши.

ЈЕЛИЦА (*показује на столицу*): Ако смем молити.

АЛЕКСА: Љубим десницу! (*Сегне.*) Ја увек желим на овом мом путешествију са Сербима наипаче благороднима

узнати се, и данас се зјело радујем да сам то шчистије
получио.

МАРКО: Богме, господине, да вам право кажем, ја нисам
ни од какве благородне фамилије, и мој је сав немешаг
што сам поштен човек.

АЛЕКСА: Та то и јест, господине, што нас почитанија до-
стојним твори, наипаче...

МАРКО: Јест да су моју бабу звали „паче”, Но за то се ја ни-
мало не стидим, нит су јој због каквог рђавог дјела тако
издели име, него је то добила у детињству.

АЛЕКСА: Ви се варате, господине; ја сам казао наипаче, које
толико значи као немецки zumahl или besonders.

ЈЕЛИЦА: Јест, besonders, besonders. О, љубезни татице, то
вам је ауздрук.

АЛЕКСА: Наипаче убо значи besonders; сљедователно ја о
вами и о вашој дражајшој баби никаквога худаго мње-
нија имати нисам могло.

МАРКО: Бога вам, јесте ли ви Србин?

АЛЕКСА: Прави, и прозвишчем и племенем.

МАРКО: Хм! А ја би реко да нисте баш прави Србин.

АЛЕКСА: И закључавате?

МАРКО: Ја вас не закључавам, него само тако мислим да
нисте прави Србин.

АЛЕКСА: Ал’ откуд ви то мислите?

МАРКО: Зашто вас не разумем; а ја сам јамачно Србин, јер је
моја родбина из Пожаревца на ову страну прешла.

АЛЕКСА: Да ви прави Србин јесте, о том неће нико сум-
њати; но из тога не сљедује да ја Србин нисам; понеже
сам ја вјежества приобрјео, вкус изобразио, чувства
утончао.

МАРКО: Богме, господине, ја вас баш ништа не разумем.

АЛЕКСА: Негли зато, зане...

МАРКО: Зане, и шунегли! О њима није била реч.

АЛЕКСА: Ви шалу проводите.

МАРКО: Боже сачувај; него би рад знати каквим то језиком говорите.

АЛЕКСА: Ово је језик славено-сербски; то јест сербски, но по правилама углађен, којим су се највећи духови, као Стојковић, Видаковић, Вујић и прочи у књигама служили.

МАРКО: А, и ви сте од књига! То сте се рђаво на мене намерили, него ево моје Јелице, од ње нећете моћи утећи. Збогом! Разговарајте се док ја неки посао свршим.
(Полази.)

АЛЕКСА: Слуга нижајши.

ПОЗОРЈЕ 6.

АЛЕКСА и ЈЕЛИЦА

АЛЕКСА: Ваш су господин отац веселе нарави.

ЈЕЛИЦА: Као стар, молим; не мари вам он ни за какве красоте које се у Бечу могу видити.

АЛЕКСА: Ви сте били у Бечу?

ЈЕЛИЦА: Пет година.

АЛЕКСА: Прекрасно!

ЈЕЛИЦА: Тако ми се, знате, Беч допао, да сам се једва приволети могла кући доћи. Једва сам се додала српском језику, тако сам се на немецки била онгевеновала.

АЛЕКСА: То често бива.

ЈЕЛИЦА: Сад сам се јошт добро сербизирала, јер овде код нас слабо има прилике да човек говори немецки. Но зато опет најмилији ми је унтерхалтунг у читању.

АЛЕКСА: То се абије даје видити, понеже књига пред вама стоји.

ЈЕЛИЦА: О, молим вас, то вам је књига! Ја сам и стотинама читала; али овај либшафт, овај швермерај нисам нигди

видила. Шкода што се не зна који је ферфасер; ја би га у мом тагебуху пренотирала.

АЛЕКСА: Дакле, ви и списатеља споразумјеније имате? То је заиста много од једне господичне; то показује разум и дивноје воспитаније.

ЈЕЛИЦА: Мени је вирклих најмилија забава кад могу мојим другарицама приповедати шта сам којегди читала. Тако сам код Гете, – о тај вам пише! Код њега сам један прекрасан ферс нашла:

*Geh' den Weibern zart entgegen:
Du gewinnst sie auf mein Wort,
Doch wer rasch ist und verwegen,
Kommt vielleicht noch besser fort.*

АЛЕКСА: Заиста, Гете изрјадно пише.

ЈЕЛИЦА: Сви га пофаљују да је модишрајбер.

АЛЕКСА (*смеша се*): Тај ме је учио играти.

ЈЕЛИЦА: Шта? Гете вас учио играти? Овај Гете?

АЛЕКСА: То је давно било, године тридесет и пете.

ЈЕЛИЦА: О, молим вас, он је тридесет друге умро.

АЛЕКСА: Старац, али његов син...

ЈЕЛИЦА: Он није списатељ.

АЛЕКСА: Јошт какви! Знам добро. Ове исте стихове он ми је у рукопису читао.

ЈЕЛИЦА (*ћреврће јегну књиу*): Ова је књига тукована године хиљаду осам стотина и десете.

АЛЕКСА (*ћлеги*): Може бити. Но кад је своја дела втори пут издавао, он је сигурно и то узео. О, то је виспрена глава!

ЈЕЛИЦА: Читате л и ви радо књиге?

АЛЕКСА: Сад се само са славенским забављам. Немецки и француски сам у мом детињству читао.

ЈЕЛИЦА: Дакле, ви и француски знате? О тај сам језик ја желила учити. Мора да је врло леп.

АЛЕКСА: То само онај може чувствовати који га разуме.

ЈЕЛИЦА: Ви дакле морате бити особити гени.

АЛЕКСА (*ћоклони се*): Ово је за мене комплимент, господична; но ја искрено исповједам да је највише моје воспитаније к тому содејствовало. Гди се на трошак не гледи, ту се лако може што и научити.

ЈЕЛИЦА: Апропо! кад сам се сетила: имам неколико речи које нисам могла разумети, и које сам у мом тагбуху забележила. Ви ћете ми, знам, најбоље протолковати моћи, ако нисам *zudringlich*.

АЛЕКСА: О, из драге воље.

ЈЕЛИЦА (*оћиге у групу собу*).

АЛЕКСА: Не да ми враг мира! него оћу и француски да знам. Сад не би ништа друго требало него да ме увати, пак да ми дâ пут. – Али кураж, Алекса, алат чини занат!

ЈЕЛИЦА (*донесе једну лејо везану књижицу*): Ево овде, молим. Једва сам научила читати.

АЛЕКСА: Шта? Ви знате и читати?

ЈЕЛИЦА: Само не знам да л добро изговарам. Зато желим од вас чути.

АЛЕКСА: Изволте ви само, ја ћу вам потом изговор утончати.

ЈЕЛИЦА: Стидим се кад ме ко корегира.

АЛЕКСА: А зашто то? Да сам се ја стидио, не би ништа ни научио... Видите овде *beau*.

ЈЕЛИЦА: То је „бо”

АЛЕКСА: Изрјадно, само мало протегните гласом. Та... бле... аукс...

ЈЕЛИЦА: „Табао”.

АЛЕКСА: Тако, тако; само мало оштрије. Иначе ви врло добро изговарате.

ЈЕЛИЦА: Но, молим понизно: шта је то „табао“?

АЛЕКСА: Табло – табло долази од шпанскога нарјечија таблес.

ЈЕЛИЦА: Дакле ви и шпански знате?

АЛЕКСА: Ја сам био шест месеци у Мадриду. То вам је варош! Шта је Беч, Париз и Лондон! Има шесет хиљада само цркви; сто тридесет и пет пијаца велики, осим мали, које се не могу ни избројати. На пијаци светога Спиридона стоји у ваздуху од самог дијаманта начињени хоризонт, то јест сунце, месец и звезде. Тамо се никада не пале увече фењери, као по другим варошима, него ово сунце од дијаманата осветљава цјелу варош.

ЈЕЛИЦА: Не може нико да украде?

АЛЕКСА: А, то се не краде. Ја сам хтео купити један камен за спомен, ал’ ми рекоше да се скидати не може, нити је ко у стању тамо попети се.

ЈЕЛИЦА: То је вирклих много.

АЛЕКСА: Ја кажем, господична: нема земље преко Шпаније! Како ми отац умре, одма ћу се преселити у Мадрид. Ту су вам моде, ту је манир, ту је воспитаније!

ЈЕЛИЦА: Ја сам слушала да су ти људи глупи и нерадени.

АЛЕКСА: Свашта се сад пише, свашта се може и говорити, али треба отићи тамо, па се увјерити. Нерадени могу бити ласно код великог богатства и толики машина. Шта ћете више: у гостилници зовомој *Код хинеској цара* сами се пилићи закољу, сами очупају, очисте, натакну се на ражањ, испеку се, и донесу гостима, пак и ту јошт сами се истранџирају, да се гости не труде.

ЈЕЛИЦА: Um Gotteswillen, господин барон, како то може бити?

АЛЕКСА: Кажем вам, машином. Такви машина има небројено число. И ја сам на једној радио, с којом смо путовали у Месец.

ЈЕЛИЦА: У Месец, господин барон?

АЛЕКСА: У Месец. И како смо се вратили, тако смо ту исту машину покварили.

ЈЕЛИЦА: Пак шта сте у Месецу видели?

АЛЕКСА: А шта се ту не може видети? Кад ми књига буде готова, имаћете доста читати.

ЈЕЛИЦА: Дакле, ви намераваате издати ваш рајзешешрај-бунг?

АЛЕКСА: Засад у шест језика; а по времену видићу.

ЈЕЛИЦА: Тоје врло лепо... Како сте се унтерхалтовали у Месецу?

АЛЕКСА: Не може боље бити. Баш се онда догодио хофбал. Нас као стране пусте унутра; ја измеђ мога друштва нешто отмјенији био, добио сам чест отворити с тамошњом царицом бал.

ЈЕЛИЦА: Како игра?

АЛЕКСА: Као перо. Но опет месечњацима се допао мој штелунг, премда морам и то исповједити да сам сва могућна употребио, како би царици задовољство причинио; и, као што је јавно признала, била је пуно задовољна.

ЈЕЛИЦА: Је ли млада?

АЛЕКСА: Она је жена од своји двадесет и пет година, но иначе врло лепа, и добре нарави. Тја! Мислила је нешто, али није могло бити.

ЈЕЛИЦА: У чему?

АЛЕКСА: Питала ме најпре ко сам, откуда сам и какве фамилије, па кад се извјестила, упита ме дркћућим гласом: да ли би хтео њену руку примити. Ја одговорим накратко да моја воља није женити се.

ЈЕЛИЦА: Um Gotteswillen, господин барон, царица!

АЛЕКСА: Морате јошт знати да је њена земља врло мала, да јој приходи нису ни као моји. Und kurz und gut: ја сам предузео себи само девојку узети, а она је удовица.